

Husitská teologická fakulta Univerzity Karlovy

Státní závěrečná zkouška (bakalářská) Charitativní práce

Tematické okruhy:

1. Vymezení pojmu charitativní práce - definice, teoretický rámec
(charita, diakonie, dobročinnost, dosah světového názoru pro charitativní práci, typologie vnitřní a vnější orientace charitativní pomoci, odbornost x formace srdce, encyklika Deus caritas est, vztah humanity a christianity, lidská důstojnost, víra jako motivace pro sociální a charitativní práci, sociální práce a praktická teologie, znaky charitativní práce, institucionalizovaná pomoc církve – Německo, Polsko, Francie)

Literatura:

BUČKO, Ladislav. *Misijná a charitatívna činnosť*. Bratislava: VŠZSP sv. Alžběty, 2009. s. 248. ISBN 978-80-89271-37-5. s. 9-10 (pojem charita).
KAMINSKI, Tadeusz. Sociálně charitativní činnost církve v rámci moderních systémů sociální pomoci. *Caritas et Veritas*, 2018.
KŘÍŠŤAN, Alois, MUSIL, Libor. Nezodpovězená otázka vztahu "pozorného srdce" a "odbornosti" v křesťanský zakotvené praxi sociální práce. *Sociální práce/Sociální práce*, Brno: ASVPS, 2008, roč. 8, 4/2008, s. 93 - 99. ISSN 1213-6204.
OPATRŇÝ, Michal, LEHNER, Markus a kol. *Teorie a praxe charitativní práce*. České Budějovice, 2010, s. 24 – 46.
HNÍK, František M. *Pohnutky dobročinnosti v křesťanství*. Praha: Blahoslav, 1985, s. 11-35.

2. Východiska charitativní práce ve Starém zákoně
(milosrdenství, milost, láska služba, spravedlnost, Dekalog)

Literatura:

BRAVENÁ, Noemi. Biblické zdůvodnění sociální práce. In Liguš, J. *Teologické předpoklady sociální práce: Metody, teorie a teologické disciplíny vztahující se k sociální práci*. Studijní texty pro pastory a pastorační pracovníky III. Český Těšín: SCEAV a Ostravská univerzita v Ostravě, 2008. 60 s., s. 15–24. ISBN 978-80-254-3795-7.
LOCHMAN, Jan Milíč. 2012. *Desatero: Směrovky ke svobodě*. Praha: Kalich, 2012.

3.Východiska charitativní práce v Novém zákoně

(milosrdenství, milost, láska služba, spravedlnost, Podobenství o milosrdném Samaritánovi a jeho aplikace v charitativní práci)

Literatura:

BRAVENÁ, Noemi. Biblické zdůvodnění sociální práce. In Liguš, J. *Teologické předpoklady sociální práce: Metody, teorie a teologické disciplíny vztahující se k sociální práci*. Studijní texty pro pastory a pastorační pracovníky III. Český Těšín: SCEAV a Ostravská univerzita v Ostravě, 2008. 60 s., s. 15–24. ISBN 978-80-254-3795-7.

OPATRŇ, Michal. Podobenství o milosrdném Samaritánovi a proprium křesťanské charitativní práce v kontextu tzv. Teorie charity. *Studia theologica*, 2016, 18(3), 167-184.

4.Pojetí dobročinnosti a jeho proměny od středověku k reformaci - Jak chápe Tomáš Akvinský křesťanskou dobročinnost a sociální odpovědnost? Jak reformace proměnila pojetí a organizaci křesťanské dobročinnosti?

(Tomáš Akvinský: charita, láska k Bohu, láska k bližnímu, milosrdenství, almužna, chudoba, majetek, sociální odpovědnost, pomoc potřebným; Martin Luther: reformace, víra, dobré skutky, odmítnutí záslužnosti; Kalvín: pietismus, Wichern, vnitřní misie, sociální péče, církevní a světská správa

Literatura:

HNÍK, František M. *Pohnutky dobročinnosti v křesťanství*. Praha: Blahoslav, 1985, s. 36 – 126.

VAŠEK, Bedřich. *Dějiny křesťanské charity*. V Olomouci: Velehrad, 1941.

5.Charitativní práce v současnosti. Charitativní práce v Církvi Československé Husitské. Církev Československá husitská a její vznik.

(reformní požadavky českého duchovenstva, Církev československá - vznik, propria husitské teologie, ideová směrnice a její vztah k charitativní práci, husitská diakonie – vznik a nabídka služeb)

Literatura:

BUTTA, Tomáš; KUČERA, Zdeněk a CÍRKEV ČESKOSLOVENSKÁ HUSITSKÁ. NÁBOŽENSKÁ OBEC (PRAHA 1, Česko). *90 let Církve československé husitské: sborník*. Praha: Církev československá husitská ve spolupráci s Náboženskou obcí ČČSH v Praze 1, 2010. ISBN 978-80-7000- TONZAR, David. *Vznik a vývoj novodobé husitské teologie a Církve československé husitské*. Praha, Karolinum, 2002. s. 210. ISBN 80-246-0499-X. s. 44-76, s. 166-171.

047-2.Nabídka služeb Husitské diakonie: <https://www.husitskadiakonie.cz/onas/>

6.Charity a diakonie - poskytovatelé služeb

(Charita Česká republika, Diakonie církve československé evangelické, podvojná struktura, pastorační práce a sociální práce s cílovými skupinami (děti a mládež, senioři, menšiny...))

Literatura

OPATRŇÝ, Michal, LEHNER, Markus a kol. *Teorie a praxe charitativní práce*. České Bu

dějovice, 2010, s. 47 – 62 (praxe charitativní práce).

OPATRŇÝ, Michal. Charity a diakonie – poskytovatelé sociálních služeb nebo sekundární církevní struktura? *Caritas et Veritas*, 2017. 92-98.

Řád diakonické práce ČCE, <https://evangnet.cz/cce/czr/rdp.html>

Diakonická služba v církvi (příloha usnesení 57) https://www.evangelnet.cz/cce/czr/usneseni/u_31_1/priloha_us57.html

7.Misie – definice, biblické základy misie a sociální spravedlnosti

(definice misie, základy, cíle, starozákonní a novozákonní důrazy misie a sociální spravedlnosti, metody a formy, antropologická východiska)

BOSCH, David Jacobus a JURECHOVÁ-MAŇKOVÁ, Zuzana. *Dynamika křesťanské misie: dejiny a budúcnosť misijných modelov. 1. diel, Novozmluvné modely misie*. Praha: Středoevropské centrum misijních studií, 2009. ISBN 978-80-903986-2-7, s. 13-24.

BUČKO, Ladislav. *Misijná a charitatívna činnosť*. Bratislava: VŠZSP sv. Alžběty, 2009. s. 248. ISBN 978-80-89271-37-5. s. 7-9, s. 11-42, s. 80-91, s. 155-203.

8.Proměny křesťanské misie v současnosti: regionální specifika Afriky, Asie, Ameriky, Austrálie a Oceánie a význam náboženství jako aktéra mezinárodních vztahů.

(křesťanská misie; světové křesťanství; globální křesťanství; církve; evangelizace; misijní činnost; Afrika; Asie; Latinská Amerika; Severní Amerika; Austrálie a Oceánie; globalizace náboženství; přesun centra křesťanství; Global South; náboženský pluralismus; mezináboženský dialog; náboženství a politika; náboženství v mezinárodních vztazích; náboženscí aktéři; zahraniční politika; konflikt; mír; peacebuilding; diplomacie; lidská práva; humanitární působení; transnacionální náboženské sítě).

Literatura:

BUČKO, Ladislav. *Misijná a charitatívna činnosť*. Bratislava: VŠZSP sv. Alžběty, 2009. s. 248. ISBN 978-80-89271-37-5. s. 7-9, s. 80-91.

KRATOCHVÍL, Petr, DRULÁK, Petr. *Encyklopedie mezinárodních vztahů*. Praha: Portál, 2009, s. 367. ISBN 978-80-7367-469-4. s. 188-190.

ZURLO, Gina A.; JOHNSON, Todd M. a CROSSING, Peter F. *World Christianity 2025: Regional Perspectives*. Online. *International Bulletin of Mission Research*. 2024, vol. 49, no. 1, s. 62-74. ISSN 2396-9393. Dostupné z: <https://doi.org/10.1177/23969393241283291>. [cit. 2026-08-22]

VAN ENGEL, C. Mission Partnerships Today. Online. *Acta Theologica*. 2019, roč. Supp, č. 28, s. 53-71. ISSN 1015-8758. Dostupné z: <https://doi.org/10.18820/23099089/actat.sup28.4>. [cit. 2026-08-22].

9.Charitativní a misijní východiska proudů křesťanství - katolicismus, pravoslaví

(katolicismus: základní sociální encykliky, *Gaudium et Spes*, pastorální konstituce, model: vidět-posoudit-jednat; pravoslaví: sociální spravedlnost, lidská práva, mír a násilí)

Literatura:

GULOVÁ Lenka. *Sociální práce*. Praha: Grada, 2011. s. 196. ISBN 978-80-247-3379-1. s. 45-53.

DRUHÝ VATIKÁNSKÝ KONCIL. *Gaudium et spes: pastorální konstituce o církvi v dnešním světě*. 1965. Doporučený rozsah: články 1–4, 12–32 a 63–72 https://www.vatican.va/archive/hist_councils/ii_vatican_council/documents/vat-ii_const_19651207_gaudium-et-spes_cs.html

HART, David Bentley a John CHRYSSAVGIS, eds. *For the Life of the World: Toward a Social Ethos of the Orthodox Church*. Brookline, Massachusetts: Holy Cross Orthodox Press, 2020. ISBN 978-1-935317-80-7. Sociálně-etická východiska pravoslavné tradice. Doporučený rozsah: kapitoly IV, V a VII, věnované chudobě, spravedlnosti, míru a lidským právům. <https://share.google/Zuje83fEZJEAYy4lH>

OPATRŇÝ, Aleš. Konstituce *Gaudium et spes* jako inspirace pro současnou pastorální teologii, dostupné z: <https://www.pastorace.cz/tematicke-texty/konstituce-gaudium-et-spes-jako-inspirace-pro-soucasnou-pastoralni-teologii-ales-opatrny>

10.Etika daru a dárce v charitativní práci) (obdarovávání, dar, peníze, fundraising, média.

Literatura:

PRINCOVÁ, Květa. *Úvod do zahraniční pomoci s důrazem na etiku jejího poskytování*. Olomouc: CARITAS, 2012. s. 72. ISBN 978-80-87623-04-6. s. 7-9, s. 13-14, s. 15-26, s. 26-30, s. 40, s. 59-64.

11.Charitativní práce a sociální práce – vymezení tří pojetí sociální práce a vztah k charitativní práci, spirituálně citlivá sociální práce, religiozita, přesah, naděje

(administrativní, profesionální, filantropické pojetí, koncepce spirituality, religiozita, přesah - transcendování vertikální a horizontální)

Literatura:

BRAVENÁ, Noemi. *Přesah a jeho význam pro socializaci a formování dítěte jako osobnosti*. V Praze: Univerzita Karlova v Praze, Pedagogická fakulta, 2016. ISBN 978-80-7290-773-1, s. 31-42.

KAŇÁK, Jan. Postavení diskursu spirituality v sociální práci. *Sociální práce/Sociálna práca*, Národní centrum pro rodinu, 2015, roč. 15, č. 4, s. 30-46. ISSN 1213-6204.

MUSIL, Libor. Různorodost pojetí, neujasněnost nabídky a kontrola výkonu „sociální práce“. *Sociální práce/Sociálna práca*, 2/2008, s. 60–79.

STRETTI, Sylvie, CIMRMANNOVÁ, Tereza. 2013. Naděje jako spirituální potřeba – role duchovních v krizi. In. Cirmmannová, T. A kol. *Krize a význam pomáhajících prvního kontaktu: aplikace v kontextu rodinného násilí*. Praha: Karolinum, 2013. s. 61-76.

V Praze dne 1. 10. 2026